

Гольцов Андрій Геннадійович

Трансформації геополітичної ідентичності населення України під час війни

УДК 327(477)

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-3.25>

Гольцов Андрій Геннадійович
доктор політичних наук,
доцент кафедри філософії
та міжнародної комунікації
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, Україна
ORCID: 0000-0001-7696-3223

Статтю присвячено дослідженню трансформації геополітичної ідентичності населення України під час російсько-української війни. Встановлено, що тяжкі воєнні випробування призвели до певних трансформацій в геополітичній ідентичності населення України, передусім, спостерігається активізація формування державницької ідентичності. Державницька (етатистська) геополітична ідентифікація індивідів та соціальних груп означає їх свідоме ототожнення себе з державною геополітичною системою й прагнення активно діяти для реалізації екзистенціальних інтересів своєї держави. Виявлено, що залишаються певні регіональні відмінності в сприйнятті населенням геополітичних явищ та процесів, проте ці відмінності є відносно невеликими і не носять принципового характеру. Для сталої підтримки українським суспільством воєнної політики держави щодо захисту національної незалежності потрібний достатньо високий рівень національної ідентичності населення. Доведено, що у свідомості населення регіонів України відбувається подальше формування в державі інклюзивної політичної нації. Зміцнення державної геополітичної ідентичності населення України підтверджується тим, що переважна більшість українців вкрай негативно сприймає вимоги Росії щодо територіальних поступок на її користь. Згідно з результатами соціологічних досліджень, зросла підтримка українськими громадянами потенційного приєднання України до ЄС та НАТО. Посилення європейської та євроатлантичної ідентичності населення України сприятиме її інтеграції до західного цивілізаційного простору. У результаті подальшого поширення серед населення України державницької геополітичної ідентичності може бути забезпечена підтримка громадянами не лише оборонної, а й наступальної геостратегії держави.

Ключові слова: геополітична ідентичність, національна ідентичність, державницька ідентичність, європейська ідентичність, євроатлантична ідентичність, геостратегія.

Вступ. Повномасштабна російсько-українська війна, як розпочалася в 2022 р., призвела численних жертв серед українських військовослужбовців та цивільних громадян, руйнування населених пунктів та об'єктів критичної інфраструктури, біженства на інших негативних наслідків. Війна великою мірою вплинула на суспільні настрої, спричинила зміни ціннісних орієнтирів і, водночас, призвела до консолідації суспільства, посилила прагнення до суспільних змін відповідно до європейських моделей розвитку. Під час війни геополітична ідентичність населення України зазнає подальших змін.

Процеси формування політичної ідентичності українського населення, а також її трансформації висвітлено в наукових працях таких вітчизняних дослідників, як Є. Бистрицький, М. Головатий, В. Дмитрієв, О. Заремба, О. Кіндратець, М. Козловець, І. Кресіна, Н. Макаренко, Л. Нагорна, Н. Пелагеша, Т. Сергієнко, М. Степико, А. Тіханова, Г. Хоружий, С. Швець, Н. Яценко та ін. Водночас, геополітичній ідентичності населення України присвячено значно менше наукових розвідок, наприклад О. Новакової, М. Остапенко, І. Петрової, Н. Турпак, С. Шергіна та ін. Загалом, проблематика досліджень сутнісних рис геополітичної ідентичності населення, формування геополітичної ідентичності українських громадян, її трансформацій під час війни є актуальною як в науково-теоретичному, так і прикладному сенсі.

Мета та завдання. Мета полягає у виявленні змін у геополітичній ідентичності населення України під час російсько-української війни. Основні завдання: визначення основних рис геополітичної ідентичності населення; аналіз трансформаційних процесів у геополітичній ідентифікації населення України; виявлення наслідків цих змін для геостратегії держави.

Методи дослідження. Для вивчення сутнісних ознак геополітичної ідентичності населення був використаний системний підхід. Динамічні зміни у геополітичній ідентифікації населення України досліджувалися за допомогою порівняльно-історичного методу та соціологічних методів. Також застосовувалися загальнонаукові методи: аналіз, синтез, індукція та дедукція.

Результати. Та чи інша ідентичність виникає внаслідок свідомого ототожнення людини (або групи) з певною спільнотою, усталеними в її середовищі ідейними, моральними, культурними та іншими цінностями, нормами та правилами поведінки тощо. На цій основі розвиваються процеси соціалізації людей і відбуваються різноманітні інтеракції між ними. М. Кастельс під ідентичністю соціальних акторів розуміє «процес конструювання сенсу на основі культурного атрибута або пов'язаного з ним набору культурних атрибутів, якому надається пріоритет над іншими джерелами сенсу» [9, р. 6]. З погляду Ф. Фукуями, ідентичність

виникає, у першу чергу, внаслідок «розмежування між внутрішнім «я» людини та зовнішнім світом соціальних правил і норм, який не визнає належним чином цінність чи гідність цього внутрішнього «я» [10, р. 9]. Передусім, йдеться, про колективну ідентичність, що формується на основі певних суспільних цінностей, принципів, норм, правил поведінки тощо й слугує базисом для соціальної солідарності членів певної спільноти і, водночас, визначає умовні межі для її відокремлення від інших спільнот.

Розглянемо такі різновиди ідентичності населення, як етнічну, національну та геополітичну. Етнічна ідентичність індивіда – усвідомлення ним своєї приналежності до певної етнічної спільноти з лояльним ставленням до неї загалом. Етнічна ідентичність має, зазвичай, тривалу історію становлення внаслідок своєрідних перипетій розвитку певної етнічної спільноти. За наявності «жорстких» зовнішніх викликів екзистенціального штибу етнічна ідентичність у свідомості людей може «розчинятися», наприклад, під впливом домінуючої політичної спільноти в рамках великої держави. Водночас, за подібних зовнішніх викликів етнічна спільнота може виявитися здатною зберегти свою ідентичність завдяки свідомому збереженню мови, духовних та моральних цінностей, традицій, звичаїв тощо. Зокрема, йдеться про збереження етнічної ідентичності українського народу за часів Російської імперії. У рамках етнічної ідентичності створюються окремі елементи геополітичної ідентичності спільноти. У незалежній державі титульний етнос відіграє провідну роль у розбудові політичної нації, плекає власну ідентичність, набуває домінантних рис та функцій. За таких умов окремі етнічні меншини або зберігають свою ідентичність, або втрачають її, «розчиняючись» у домінантному етносі.

Нації створюються в результаті «конструктивної» діяльності державної влади, особливо успішно в разі її ефективної взаємодії із суспільними інститутами. Інакше кажучи, нації цілеспрямовано формуються в державній геопросторовій політичній системі внаслідок взаємодії її підсистем. Виникає велика й достатньо стійка соціальна спільнота, що об'єднана інтересами побудови, збереження та подальшого розвитку державності на основі взаємопов'язаних історичних, політичних, соціально-економічних, культурних, етнічних та інших чинників. У свідомості громадян держави укорінюється національна ідентичність, тобто відчуття приналежності до певної нації як об'єднання людей, що характеризується спільністю політичних, етнокультурних, ментальних та інших ознак. С. Шергін розуміє національно-державну самоідентичність України як «багатоманітний комплекс діалектично взаємопов'язаних і взаємозалежних політичних, соціально-економічних, духовно-куль-

турних, територіально-регіональних елементів громадської свідомості, структура яких склалася в процесі та внаслідок тривалого історичного розвитку українського суспільства» [8, с. 82].

Геополітична ідентичність людей (або груп) «полягає в усвідомленні ними своєї приналежності до певної геопросторової політичної системи з усталеними в ній політичними цінностями, нормами, правилами, моделями поведінки з визначенням свого місця та функцій в ній» [3, с. 84]. Геополітична ідентичність, зазвичай, цілеспрямовано конструюється державними чи недержавними політичними силами. Успішне формування геополітичної ідентичності має, водночас, спиратися на об'єктивні фактори: історичні, геопросторові, суто політичні, соціально-економічні, етнокультурні та ін.

У структурі геополітичної ідентичності можна виділити такі ключові компоненти, як ідеологічний, історичний, географічний, політичний. Геополітична ідентичність населення тісно пов'язана з політичною (в цілому), етнічною, культурною, соціальною, в окремих випадках навіть з релігійною. Геополітична ідентичність носить історично тривалий усталений характер, тобто є трансверсальною. Водночас, вона може зазнавати динамічних змін, навіть протягом відносно коротких проміжків часу.

На особливу увагу заслуговує державна геополітична ідентичність. При її формуванні велике значення відіграє цілеспрямовано сконструйована для укорінення у суспільній свідомості геополітична картина світу (з особливою роллю своєї держави), а також відповідна сукупність геополітичних образів, міфів, символів тощо. Державна геополітична ідентичність населення повинна сприяти його консолідації навколо суспільно-політичних інститутів держави. Особливо важливою рисою такої ідентичності є чітке відокремлення своєї спільноти від інших («Ми» та «Інші»). Своя держава повинна поставати в уявленні громадян в якості легітимного суб'єкта міжнародних відносин. Державі потрібне міжнародне визнання її суверенітету над окресленим кордонами географічним простором. Державна геополітична ідентичність «найбільш тісно взаємопов'язана з національною (у сенсі політичної нації)» [3, с. 84]. З позицій конструктивізму, йдеться про «конструювання національною державою своїх сприйнятих інтересів та пріоритетів у межах певного геополітичного простору, який вона населяє» [12, р. 36].

В екстремальних умовах під дією потужних зовнішніх чи/та внутрішніх загроз може відбуватися трансформація державної геополітичної ідентичності в державницьку (етатистську). Така геополітична ідентифікація індивіда означає свідоме ототожнення себе з державною геополітичною системою й прагнення активно діяти в інтересах

своїї держави. За умов екзистенціальних загроз політична система держави, навіть демократичної, має стати «жорстко» організованою, усі суспільні інститути повинні ефективно функціонувати задля захисту державної безпеки. Водночас, основоположні права та свободи громадян можуть бути збережені. Усвідомлення громадянами загрози знищення їхньої держави, наприклад, у результаті агресії іншої держави, має призводити до якомога тіснішої консолідації суспільства навколо легітимних політичних інститутів. Державницька геополітична ідентифікація громадян передбачає їхню готовність йти на жертви, терпіти випробування, активно діяти задля захисту суверенітету та територіальної цілісності своєї держави. За екстремальних умов політична влада прагне досягнути максимального згуртування політичної нації, мобілізуючи її для захисту державної безпеки, використовуючи для цього навіть «жорсткі» засоби.

Глобальна ідентичність (уявлення щодо приналежності себе до всього людства на Землі – «громадяни світу») може бути притаманною окремим індивідам на їхнім невеликим групам з різних, передусім розвинених країн, і не носить геополітичного характеру. Щодо України, то для неї, на думку С. Шергіна, «рівень глобальної ідентичності є недосяжним і недоцільним» [8, с. 82]. Цивілізаційна ідентичність – усвідомлення індивідами, соціальними групами, етносами, націями своєї приналежності до певної локальної цивілізації світу вже має, хоча й недостатньо виражену та структуровану, геополітичну компоненту.

На наддержавному (наднаціональному) рівні доцільно виділити міжнародно-регіональну ідентичність. Враховуючи ієрархію регіонів у геополітичній організації світу, доречно вести мову про такі підрівні міжнародно-регіональної ідентичності, як макро-, мезо- та субрегіональний. У достатньо великих і політично диференційованих державах в окремих їхніх регіонах можуть існувати специфічні геополітичні ідентичності населення. Зрозуміло, що міжнародно-регіональна ідентичність ширше, ніж державна (національна в політичному сенсі), а глобальна ще ширша, ніж міжнародно-регіональна. Проте, на наш погляд, найбільш популярні моделі, що відображають співвідношення різних рівнів ідентичності («концентричні кола», «піраміда», «китайська скринька» («матрьошка») та ін.) недостатньо адекватно відображають дуже складну структуру людської ідентичності.

У результаті референдуму 1 грудня 1991 р. 90,32% тих українських жителів, що взяли в ньому участь, на питання «Чи підтверджуєте Ви Акт проголошення незалежності України?» проголосували «за». Такий високий ступінь підтримки незалежності був, великою мірою, зумовлений тодішньою деградацією політичної та економічної системи Радянського Союзу, масовим розчаруванням

у комуністичній ідеології, прагненнями до нового кращого життя. Фактично, йшлося про втрату більшістю українського населення радянської геополітичної ідентичності. При цьому в Кримській АРСР прихильників незалежності виявилось лише близько 54%, а в м. Севастополь – 57%. Таким чином, регіональна ідентичність значної частини населення Криму відрізнялася від української державної.

Протягом розвитку незалежної України правлячі політичні групи у своїй більшості, по суті, слугували інтересам олігархічних угруповань. Окремі з провідних політичних сил (наприклад, Партія регіонів) використовували геополітичну ідентифікацію населення як засіб посилення свого політичного впливу, мобілізації електорату Півдня та Сходу України. Серед жителів цих регіонів, передусім етнічних росіян та російськомовних, пропагувалися ідеї щодо унікальності їхнього історичного розвитку, вигід від інтеграції з Росією, згубності українського націоналізму тощо. Таким чином, з-поміж населення Сходу та Півдня формувалася регіональна геополітична ідентичність, відмінна від державної загальноукраїнської. Потужний ідейний, політичний та культурно-інформаційний вплив здійснювала Росія, досягнувши значних успіхів, передусім, у Криму. На Заході України, націоналістичні політичні сили докладали зусиль для консолідації української нації на етнічному підґрунті. На макрорегіональному рівні Україна стала полем конкуренції геополітичних ідентичностей – західної (європейської та євроатлантичної) і так званої «євразійської» (пов'язаної з геополітичними структурами, створюваними РФ на пострадянському просторі).

Революція Гідності призвела до вагомих зрушень у світосприйнятті значної частини населення України, з-поміж громадян відбулося зростання усвідомлення своєї національної ідентичності. За поширеними в українській науці уявленнями, «події на Євромайдані зумовили народження нової модерної європейської ідентичності і окреслили геополітичну ідентифікацію України як частини європейського цивілізаційного простору» [6, с. 58]. У 2014 р. незаконна анексія Криму Росією та розв'язана нею гібридна війна на території Донбасу спричинили суттєве зростання антиросійських настроїв в українському суспільстві. За цих умов стала формуватися державницька (етатистська) геополітична ідентифікація населення України. Правляча політична еліта приділяла достатню увагу формуванню національної ідентичності. Проте внутрішня політика держави здійснювалася, великою мірою, в інтересах панівних олігархічних угруповань, що суттєво шкодило повноцінній національній ідентифікації. Зовнішньополітичний курс передбачав пріоритет європейської та євроатлантичної інтеграції. Нове політичне керівництво, що

прийшло до влади в 2019 р., у своїй політиці стало (можливо, вимушено) враховувати необхідність консолідації українського суспільства на національно-державному ґрунті.

Повномасштабна збройна агресія Росії проти України в 2022 р. послугувала свого роду «катализатором» трансформації геополітичної ідентичності українських громадян. У збройній боротьбі з російськими загарбниками гинуть українські військовослужбовці. Внаслідок воєнних дій зруйновані міста та села, знищені господарські об'єкти, сплюндровані мільйони гектарів земель. Головне, що загинули люди чи вони втратили своє житло та засоби існування. Мільйони жителів України були змушені покинути місця свого постійного проживання і мігрувати до інших регіонів країни або за кордон. Удари російських ракет та БПЛА по українських населених пунктах призвели до численних жертв серед мирного населення та руйнувань. Загалом після початку російської агресії в 2022 р. серед населення України різко посилюється негативне сприйняття Росії та її громадян. Образ Росії як «Іншого» під час війни перетворився у свідомості багатьох українців на образ «Ворога». Згідно з дослідженням Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), станом на жовтень 2024 р. 93% опитаних громадян України негативно ставилися до РФ загалом (добре – лише 3%), а 84% – до пересічних росіян [7]. Певна регіональна диференціація в поганому ставленні до Росії спостерігається, але вона несуттєва – від 96% на Заході до 88% на Сході [7]. При цьому негативне сприйняття РФ притаманне для 96% українськомовних українців та 80% російськомовних українців [7]. Регіональні відмінності в геополітичній ідентичності населення між Заходом України й Півднем та Сходом, які до 2014 р. носили досить виразний характер, усе ж зберігалися протягом 2014–2021 рр., а під час повномасштабної війни зазнали вже значного зменшення. Водночас, повного нівелювання регіональної диференціації в геополітичній ідентичності з-поміж громадян держави не відбулося.

У вересні-жовтні 2024 р. КМІС провів опитування жителів України щодо усвідомлення ними своєї приналежності до української нації. Результати показали суттєве зростання самоідентифікації населення країни з українською нацією – близько 80% (для порівняння: у 2005–2013 рр. таких було в середньому 51%, а в 2014–2021 рр. – 60%) [7]. Російська пропаганда «єдиного народу» (росіян, українців та білорусів), на перспективу не матиме якогось вагомого впливу на суспільну свідомість населення України. У 2022–2024 рр. з опитаних громадян близько 81% українськомовних і 75% російськомовних ідентифікували себе, передусім, в якості громадян України [7]. Для більшості українських громадян етнічне походження, мова спілкування чи регіон проживання інших жителів України

не мають суттєвого значення для ідентифікації їх як приналежних до української нації. Головне, це український патріотизм та засудження російської агресії (ще краще, якась форма участі в протистоянні агресору). Таким чином, під час війни триває формування інклюзивної української політичної нації.

Згідно з результатами трьох опитувань КМІС населення України (методом телефонних інтерв'ю) у 2024 р., виявилось, що аж 90% громадян нашої країни бажають, щоб до 2030 р. вона була державою-членом ЄС, а 84% – державою-членом НАТО [1]. Варто звернути увагу на те, що дещо менша частка опитаних українців виявила бажання безпосередньо проголосувати «за» під час відповідних референдумів на виборчих дільницях: і щодо вступу до ЄС, і до НАТО показник був близько 68% [1]. Таким чином, можна переконливо стверджувати про налаштованість переважної більшості українських громадян на приєднання нашої держави до інтеграційних структур ЄС та НАТО. У свідомості українців переважає західна (європейська та євроатлантична) геополітична ідентифікація макрорегіонального рівня.

Європейська ідентичність українців означає усвідомлення себе частиною європейського цивілізаційного простору. Європейська інтеграція асоціюється, передусім, з ЄС, вступ до якого, попри всі труднощі, є пріоритетом зовнішньої політики України. У ширшому сенсі, йдеться про інтеграцію України до європейських безпекових, політичних, економічних та інших міжнародних структур. Євроатлантична ідентичність громадян України означає усвідомлення себе частиною євроатлантичної спільноти, яка об'єднує народи Європи та Англо-Америку й має культурно-цивілізаційну спорідненість, спільні цінності ліберальної демократії, прав та свобод людини, верховенства права тощо. Для стратегічних інтересів України особливо велику роль відіграє військово-політичний інститут НАТО. Саме вступ до Альянсу вважається в нашій країні втіленням євроатлантичної інтеграції. Під час війни Україна активно розвиває співпрацю з НАТО, хоча її приєднання до Альянсу не гарантовано. Нашій країні вкрай потрібна допомога з боку держав-членів НАТО в боротьбі з російською агресією. Показово, що 46% українських громадян вважають пріоритетним вступ нашої держави саме до НАТО [1] задля отримання гарантій захисту безпеки.

За оцінкою О. Новакової та М. Остапенко, «громадяни західної геополітичної ідентифікації продемонстрували найбільшу рішучість у захисті територіальної цілісності та суверенітету своєї країни» [5, с. 100]. На нашу думку, під час війни найвищий ступінь активного патріотизму при захисті незалежності України проявляють люди з державницькою геополітичною ідентичністю. А вже на макрорегіональному рівні багато хто з них, дійсно, може мати у своїй свідомості західну геополітичну ідентичність.

За результатами соціологічного опитування населення України в листопаді/грудні 2024 р., майже 57% усіх українців згодні (цілком або скоріше) з тим, що «будь-яка мирна угода, яка не відновить повної територіальної цілісності України, приречена на невдачу» [11]. У травні-червні 2025 р. КМІС проводив опитування населення України щодо його готовності до можливих територіальних поступок у результаті потенціального миру з Росією. Більше половини (52%) опитаних українських громадян категорично проти будь-яких територіальних поступок на користь агресора (у лютому 2025 р. таких було 50%), навіть, якщо війна затягнеться і залишаться загрози для незалежності України [4]. Водночас, 38% опитаних українців готові були прийняти втрати окремих територій для якомога швидшого укладання мирного договору та збереження незалежності України (у лютому 2025 р. таких було 39%) [4]. Отже, за умов тривалої та виснажливої війни значна частина населення України виявляє готовність до певних компромісів.

Переважає більшість громадян України (68%) відкидають можливість офіційного визнання окремих українських земель російськими (йдеться про ті території, які окуповані військами РФ), а ще більше (78%) проти передавання під контроль РФ тих територій, які перебувають під контролем України [4]. Гіпотетично, можливий компромісний варіант – де-факто визнання російського контролю над вже окупованими українськими територіями (на нього погоджувалося 43% респондентів, а 48% категорично відкидали) [4]. Таким чином, заради досягнення миру значна частина українців вважає за можливе встановлення РФ тимчасового контролю над окремими вже окупованими нею територіями. Водночас, Україна не визнаватиме цього де-юре. Відповідно, західні держави і більшість решти держав світу також офіційно не визнаватимуть суверенітету РФ над цими територіям.

Геополітична ідентифікація громадян України під час воєнних дій повинна враховуватися при розробці основних засад геостратегії України й визначенні засобів її реалізації. Попри тяжку ситуацію на фронті, українській державі потрібна розробка «власної ефективної не лише оборонної, а й наступальної геостратегії» [2, с. 76]. Сучасні політичні еліти втратили довіру багатьох українських громадян. В умовах війни в державі виникає суспільний попит на нову політичну еліту, сформовану, значною мірою, з активних учасників збройного спротиву російській агресії. Така еліта, вірогідно, зможе організувати максимальну консолідацію суспільства на основі державницької геополітичної ідентичності переважної більшості населення. Користуючись його підтримкою, нова політична влада може виявитися здатною реформувати державну систему з метою максимального підвищення її ефективності, навіть «жорсткими»

засобами, щоб забезпечувати мобілізацію всіх ресурсів для захисту національної безпеки та відбудови економіки України, а в майбутньому для повернення окупованих Росією територій.

Висновки. Під час російсько-української війни відбулися суттєві зміни в геополітичній ідентичності населення України. Спостерігається зменшення внутрішньодержавних регіональних відмінностей в геополітичній ідентичності населення. Втілення концепції інклюзивної національної ідентифікації має практичний сенс для мобілізації всіх людських ресурсів української політичної нації для протистояння Росії під час війни. Домінування європейської та євроатлантичної ідентифікації населення України забезпечує суспільний консенсус для реалізації державною владою відповідних напрямів зовнішньої політики. Прогнозується подальше конструювання оновленою українською політичною елітою державницької геополітичної ідентичності населення країни. Саме така геополітична ідентичність може стати рушійним чинником консолідації українського суспільства, впливати на визначення екзистенціальних геополітичних інтересів держави та вироблення її геостратегії, спрямованої не лише на оборону країни, а й майбутнє відновлення територіальної цілісності України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Виміри ставлення до ЄС і НАТО та ставлення до США. Київський міжнародний інститут соціології. Пресреліз. 14.01.2025. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1468&page=9>
2. Гольцов А. Г. Геостратегія держави: прикладний вимір. «*Politicus*». 2023. № 1. С. 72–77.
3. Гольцов А. Г. Формування геополітичної ідентичності населення країн Балтії. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. 2025. Вип. 1. С. 83–88.
4. Динаміка готовності до територіальних поступок та роль інтерпретації «територіальних поступок». Київський міжнародний інститут соціології. Пресреліз. 10.06.2025. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1535&page=1>
5. Новакова О., Остапенко М. Еволюція геополітичних цінностей та орієнтацій українців під впливом війни. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2023. № 36. С. 94–103.
6. Петрова І. Геополітична ідентичність України в контексті зламу глобалізаційного вектора та «гібридної війни». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філософські науки»*. 2018. № 10. С. 55–59.
7. Сприйняття належності до української нації. Київський міжнародний інститут соціології. Пресреліз. 10.12.2024. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1458&page=1>
8. Шергін С. Геополітична ідентичність України в умовах глобалізації. *Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації*. 2010. № 2. С. 81–87.

9. Castells M. The Power of Identity. The Information Age: Economy, Society, and Culture. Vol. II. 2nd ed. Oxford: Wiley-Blackwell, 2010. xlv+538 p.

10. Fukuyama F. Identity: The demand for dignity and the politics of resentment. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2018. 218 p.

11. Onuch, O., Kulyk, V., Hale, H., Sasse, G. IBIF Project Survey Report: 20 January 2025. Identity and Borders in Flux (IBIF): The Case of Ukraine. URL: <https://ibifukraine.com/2025/01/20/ibif-project-survey-report-20-january-2025/>

12. Riakhanov S. Geopolitical identity and nation-building: the case study of the Republic of Kazakhstan. *National interest*. 2021. Vol. 1, No. 2. P. 35–43.

REFERENCES:

1. Dimensions of attitudes towards the EU and NATO and attitudes towards the USA. Kyiv International Institute of Sociology. Press release. 14.01.2025. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1468&page=9> [in Ukrainian].

2. Goltsov, A. (2023). Heostrategiya derzhavy: prykladnyy vymir [Geostrategy of the State: Applied Dimension]. «*Politicus*», no. 1, pp. 72–77. [in Ukrainian].

3. Goltsov, A. (2025). Formuvannya heopolitychnoyi identychnosti naselennya krayin Baltiyi [The Formation of the Geopolitical Identity of the Population in the Baltic States]. *Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". Political Science. Sociology. Law*, issue 1, pp. 83–88. [in Ukrainian].

4. Dynamics of readiness for territorial concessions and impact of interpreting "territorial concessions". Kyiv International Institute of Sociology. Press release. 10.06.2025. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1535&page=1> [in Ukrainian].

5. Novakova, O., Ostapenko, M. (2023). Evoliutsiia heopolitychnykh tsinnosti ta oriantatsii ukraintsiv pid vplyvom viiny [The Evolution of Geopolitical Values and Orientations of Ukrainians Under the Influence of the War]. *International and Political Studies*, no. 36, pp. 94–103. [in Ukrainian].

6. Petrova, I. (2018). Heopolitychna identychnist' Ukrayiny v konteksti zlamu hlobalizatsiynoho vektora ta «hibrydnoyi viyny» [Ukraines Geopolitical Identity in the Context of the Break of the Globalization Vector and the Hybrid War]. *Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka East European National University. Philosophical Sciences*, no. 10, pp. 55–59. [in Ukrainian].

7. Perception of belonging to the Ukrainian nation. Kyiv International Institute of Sociology. Press release. 10.12.2024. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1458&page=1> [in Ukrainian].

8. Shergin, S. (2010). Heopolitychna identychnist' Ukrayiny v umovakh hlobalizatsiyi [Geopolitical Identity of Ukraine in the Conditions of Globalization]. *Education of the region. Politology. Psychology. Communications*, no. 2, pp. 81–87. [in Ukrainian].

9. Castells, M. (2010). The Power of Identity. The Information Age: Economy, Society, and Culture. Vol. II. 2nd ed. Oxford: Wiley-Blackwell.

10. Fukuyama, F. (2018). Identity: The Demand for Dignity and the Politics of Resentment. New York: Farrar, Straus and Giroux.

11. Onuch, O., Kulyk, V., Hale, H., Sasse, G. (2025). IBIF Project Survey Report. Identity and Borders in Flux (IBIF): The Case of Ukraine. URL: <https://ibifukraine.com/2025/01/20/ibif-project-survey-report-20-january-2025/>

12. Riakhanov, S. (2021). Geopolitical Identity and Nation-Building: the Case Study of the Republic of Kazakhstan. *National interest*, vol. 1, no. 2, pp. 35–43.

Transformations of the geopolitical identity of Ukraine's population during the war

Goltsov Andriy Hennadiyovych

Doctor of Political Science,
Associate Professor at the Department
of Philosophy and International
Communication
National University of Life
and Environmental Sciences of Ukraine
Heroiv Oborony str., 15, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0001-7696-3223

The article is devoted to the study of the transformation of the geopolitical identity of the Ukrainian population during the Russian-Ukrainian war. It has been established that the severe trials of war have led to certain transformations in the geopolitical identity of Ukraine's population, primarily reflected in the growing formation of a statist identity. Statist geopolitical identification of individuals and social groups implies their conscious association with the state's geopolitical system and a willingness to actively pursue the existential interests of their state. The study reveals that while regional differences in the perception of geopolitical phenomena and processes persist, they are relatively minor and not of a fundamental nature. Sustained public support for the state's military policy aimed at defending national independence requires a sufficiently high level of national identity among the population. It has been demonstrated that national identity continues to deepen in the consciousness of the population across Ukraine's regions. The inclusive political nation is continuing to form within the state. The strengthening of the state geopolitical identity of the Ukrainian population is evidenced by the fact that the vast majority of Ukrainians strongly reject Russia's demands for territorial concessions. According to sociological research, there has been a noticeable increase in public support for Ukraine's potential accession to the EU and NATO. The strengthening of European and Euro-Atlantic identity among Ukrainians will contribute to the country's integration into the Western civilizational space. As statist geopolitical identity continues to spread among the Ukrainian population, it may provide a foundation for public support not only for defensive but also for offensive geostrategy of the state.

Key words: geopolitical identity, national identity, statist identity, European identity, Euro-Atlantic identity, geostrategy.